

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Sžf/116/2013
Identifikačné číslo spisu:	7013200569
Dátum vydania rozhodnutia:	02.07.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Kováčová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:7013200569.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: BRSC s.r.o., so sídlom Hlavná 600, Streda nad Bodrogom, IČO: 36817694, zastúpeného JUDr. Pavlom Gombosom, advokátom so sídlom Moldavská cesta 21/A, Košice, proti žalovanému Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, so sídlom Lazovná 63, Banská Bystrica, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 1100303/1/13777-73322/2013/5305 z 18. februára 2013, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/72/2013-31 z 5. septembra 2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach č.k. 7S/72/2013-31 z 5. septembra 2013 p o t v r d z u j e .

Odôvodnenie

Krajský súd v Košiciach uznesením č.k. 7S/72/2013-31 z 5. septembra 2013 nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov. V odôvodnení uviedol, že po tom, ako po márnom uplynutí lehoty ustanovenej vo výzve na zaplatenie súdneho poplatku splatného podaním žaloby o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu orgánu verejnej správy, nebol súdny poplatok žalobcom uhradený, krajský súd uznesením č.k. 7S/72/2013-17 z 31. mája 2013 konanie zastavil. Proti uvedenému uzneseniu podal žalobca odvolanie spolu s návrhom na oslobodenie od súdnych poplatkov, na čo ho krajský súd vyzval na preukázanie svojich pomerov, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov, predložením tlačiva pre dokladovanie pomerov účastníka konania. Krajský súd poukázal na to, že žalobca 17. júla 2013 doručil krajskému súdu tlačivo, v ktorom vyplnil iba svoje identifikačné údaje a pripojil čestné vyhlásenie, v ktorom uviedol, že dlhodobo nevykonáva žiadnu podnikateľskú činnosť, nedisponuje žiadnym hnutelným či nehnuteľným majetkom a z dôvodu zaistenia a nevrátenia dokladom orgánmi činnými v trestnom konaní žalobca nemohol podať daňové priznanie pre daň z príjmov od roku 2010. Krajský súd uviedol, že nepriaznivá finančná situácia žalobcu, majúca pôvod v jeho podnikaní a s podnikaním súvisiaca, nemôže byť sama osebe dôvodom pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, pretože by to znamenalo prenesenie časti podnikateľského rizika na štát. Krajský súd však dal do pozornosti skutočnosť, že vzhľadom na splatené základné imanie žalobcu vo výške 6 640 € súdny poplatok v sume 70 € nepredstavuje takú vysokú sumu, ktorú by nebol schopný uhradiť. Krajský súd v odôvodnení uznesenia ďalej uviedol, že skutočnosti tvrdené žalobcom o neprimeranom zaťažení

spoločností spojených s p. C. E., nezákonnom zadržiavaní finančných prostriedkov zo strany daňových úradov, či blokovani majetku, sú pre posúdenie žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov irelevantné. Rovnako mal krajský súd za nepodstatnú aj tú skutočnosť, že žalobca patrí do skupiny obchodných spoločností personálne prepojených s p. C. E., ktoré vedú viacero súdnych sporov, nakoľko pre rozhodnutie o žiadosti žalobcu nie sú podstatné majetkové pomery iných subjektov, ale majetkové pomery žalobcu. Nemožno preto, podľa krajského súdu, prihliadnuť ani na celkovú výšku súdnych poplatkov, ktoré tieto obchodné spoločnosti majú uhradiť v nimi vedených súdnych sporoch. V závere uznesenia krajský súd poukázal na skutočnosť, že aj napriek výzve súdu žalobca nielen nepredložil žiadne doklady, ktoré by deklarovali jeho majetkové pomery, ale ani náležite nevyplnil tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania. Žalobca teda nepreukázal splnenie podmienok na oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

Proti tomuto uzneseniu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie a žiadal, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu. Znovu poukázal na to, že patrí do skupiny spoločností personálne spojených s p. C. E., ktoré sú účastníkmi niekoľko desiatok (až stovák) súdnych konaní, predmetom ktorých je preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutí daňových orgánov, čo tieto spoločnosti nadmieru finančne zaťažuje. Poukázal tiež na to, že okolnosti uvedené v návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov boli jediné zdokladovateľné informácie, ku ktorým mal žalobca skutočný prístup, nakoľko ostatné súdom požadované informácie žalobca nemá k dispozícii, nakoľko celá účtovná a ostatná agenda žalobcu bola zaistená orgánmi činným v trestnom konaní v marci 2011 a do dnešného dňa, napriek výzvam súčasného štatutárneho zástupcu žalobcu, nebola žalobcovi vydaná. Podľa tvrdenia žalobcu žalobca nemá k dispozícii žiadne doklady potrebné k zdokladovaniu svojich majetkových pomerov, svojpomocne, napríklad cez tretie osoby sa pokúša aspoň čiastočne obnoviť svoju agendu, nevyhnutnú pre riadne fungovanie obchodnej spoločnosti. Tieto skutočnosti sú krajskému súdu známe, tak z obsahu podanej žaloby, ako aj z iných podaní a konaní vedených na Krajskom súde v Košiciach. Súdom vyrubená povinnosť uhradiť súdny poplatok žalobcovi prakticky znemožňuje domáhať sa ochrany svojich práv súdnou cestou (žalobca nemá finančné prostriedky na ich úhradu), ktoré predstavuje jeho právo zaručené Ústavou Slovenskej republiky. Výška súdneho poplatku síce nepredstavuje príliš vysokú čiastku, ale pre žalobcu je aj táto suma v súčasnosti vysoká, spoločnosti personálne spojené s p. C. E. sú účastníkmi množstiev súdnych sporov, a tak celková výška súdnych poplatkov, ktorými sú tieto spoločnosti zaťažené, predstavuje sumu až niekoľko desiatok tisíc eur. Domáhať sa súdnou cestou zrušenia rozhodnutia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky pritom predstavuje jedinú zákonnú cestu, ktorou si žalobca môže uplatniť právo na svoju ochranu v danej veci. Z uvedených dôvodov má žalobca za to, že jeho pomery oslobodenie od súdneho poplatku odôvodňujú, pričom právo na oslobodenie od súdnych poplatkov mu patrí aj s ohľadom, že ide o podnikateľský subjekt.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní žalobkyne (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá OSP a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov nie je možné priznať úspech.

Najvyšší súd z predloženého spisového materiálu krajského súdu zistil, že žalobca sa žalobou podanou na krajskom súde 25. apríla 2013 domáhal preskúmania rozhodnutia žalovaného č. 1100303/1/13777-73322/2013/5305 z 18. februára 2013, ktorým žalovaný potvrdil dodatočný platobný výmer Daňového úradu Košice č. 9710401/5/3171383/2012 z 13. novembra 2012, ktorým bol žalobcovi vyrubený rozdiel dane z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie roku 2009. Keďže žalobca nezaplatil súdny poplatok za žalobu súčasne s jej podaním, krajský súd ho výzvou doručenou právnomu zástupcovi žalobcu dňa 13. mája 2013 vyzval, aby v lehote 10 dní zaplatil súdny poplatok za žalobu v sume 70 € podľa položky č. 10 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 71/1992 Zb.“). Vzhľadom na to, že žalobca súdny poplatok v lehote ustanovenej výzvou nezaplatil, uznesením č.k. 7S/72/2013-17 z 31. mája 2013 krajský súd konanie zastavil podľa § 10 ods. 1 zákona č.

Žalobca následne podaním doručeným krajskému súdu 20. júna 2013 podal odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania a súčasne požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP, ktoré odôvodnil tvrdeniami v podstate totožnými s dôvodmi uvedenými v jeho odvolaní proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov, a to, že žalobca patrí do skupiny spoločností personálne spojených s p. C. E., ktoré sú účastníkmi niekoľko desiatok (až stovák) súdnych sporov, pričom tieto spoločnosti sú neprimerane zaťažené zo strany daňových orgánov a nemôžu vykonávať žiadnu podnikateľskú činnosť, žalobca tiež poukázal na celkovú výšku súdnych poplatkov všetkých spoločností personálne spojených s p. C. E..

Vzhľadom k tomu, že žalobca k uvedenému podaniu nepripojil žiadne dôkazy na preukázanie splnenia požiadaviek § 138 OSP, t.j. najmä preukazujúce nepriaznivé pomery žalobkyne, krajský súd ho výzvou doručenou jeho právnenému zástupcovi dňa 1. júla 2013 vyzval, aby podanie doplnil a v lehote 15 dní doručil súdu riadne vyplnené tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov - právnická osoba, s tým, že toto tlačivo krajský súd žalobcovi zaslal.

Na základe výzvy doručil žalobca krajskému súdu tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania (§ 138 ods. 2 OSP), v ktorom však vyplnil len svoje identifikačné údaje a tlačivo podpísal a datoval. K tlačivu pripojil čestné vyhlásenie, v ktorom uviedol, že „obchodná spoločnosť dlhodobo nevykonáva žiadnu podnikateľskú činnosť, spoločnosť nevstupuje do žiadnych nových obchodných vzťahov a vykonáva iba nevyhnutné úkony spojené s chodom obchodnej spoločnosti. Obchodná spoločnosť ďalej vyhlasuje, že nedisponuje žiadnym hnutelným alebo nehnuteľným majetkom, s ktorým je oprávnená disponovať takým spôsobom, že tento majetok by mohol byť predmetom akéhokoľvek príjmu pre spoločnosť. Obchodná spoločnosť ďalej vyhlasuje, že všetky jej účtovné a iné doklady boli zaistené orgánmi činnými v trestnom konaní v marci 2011 a do dnešného dňa, napriek výzvam, jej tieto doklady neboli vrátené, čo spoločnosť vážnym spôsobom poškodzuje (okrem toho ide informáciu súdu známou aj z iných súdnych konaní). Z dôvodu zaistenia a nevrátenia dokladov orgánmi činnými v trestnom konaní spoločnosť nemohla podať daňové priznania dane z príjmov právnických osôb od roku 2010, nakoľko nezavinene nedisponuje svojimi vlastnými dokladmi, ktoré by boli podkladom na spracovanie daňového priznania.“

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 138 ods. 1 OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 246c ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Zákonodarca v citovanom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa možnosť čiastočného, prípadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov. Predpokladom priznania oslobodenia od súdnych poplatkov je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, preukázanie dôvodov, spočívajúcich v majetkových, sociálnych, finančných a pod. pomeroch účastníka, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne preukázanie, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Povinnosťou súdu je skúmať splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov v každom prípade individuálne a to aj vzhľadom na individuálnosť každého konania. Účelom

ustanovenia § 138 OSP je, aby účastníkovi nebolo len pre jeho majetkové a sociálne pomery znemožnené uplatňovať alebo brániť svoje právo. Pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov musia byť súčasne splnené dve podmienky. Prvou je nepriaznivá finančná, resp. majetková situácia a druhou skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva (teda quasi pravdepodobnosť úspechu v ďalšom konaní na strane žiadateľa). V prípade fyzických osôb sa prihliada aj na osobné a rodinné pomery. Vychádzajúc, ako z jazykového výkladu uvedeného zákonného ustanovenia, tak i zo zásady rovnosti účastníkov občianskeho súdneho konania, deklarovanou taktiež Európskym súdom pre ľudské práva, zákon nerozlišuje medzi subjektami podnikateľskými a nepodnikateľskými. Oprávnenosť žiadosti preto súd hodnotí z hľadiska splnenia uvedených podmienok, pričom vychádza zo skutočností, preukázaných žiadateľom.

O oslobodení od súdnych poplatkov v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia súd rozhoduje na návrh účastníka konania, ku ktorému je tento povinný pripojiť listinné dôkazy, deklarujúce jeho majetkové pomery.

Krajský súd v prejednávanej veci vykonal zisťovanie majetkových pomerov žalobcu, ktoré je potrebné nielen tvrdiť, ale ich aj preukázať. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia je zjavné, že krajský súd nepovažoval za rozhodnú skutočnosť, že žalobca je podnikateľským subjektom, a už vôbec túto nehodnotil ako dôvod pre nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

Podľa § 121 OSP netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy uverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzné akty, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie.

Podľa § 120 ods. 2 OSP vo veciach, v ktorých konanie možno začať aj bez návrhu, ako aj v konaniach o povolenie uzavrieť manželstvo, o určenie a zapretie rodičovstva, o osvojiteľnosti, o osvojenie, vo veciach obchodného registra a v konaniach o niektorých otázkach obchodných spoločností a družstiev (§ 200e) súd je povinný vykonať ďalšie dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu, hoci ich účastníci nenavrhli.

Podľa § 125 OSP za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Podľa § 132 OSP dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.

Majetkové pomery žalobcu nemožno považovať za skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti a konanie o oslobodenie od súdneho poplatku nie je konaním, v ktorom by zákon ukladal súdu vyhľadávaciu povinnosť vo vzťahu k dôkazom potrebným na zistenie skutkového stavu. Je preto výlučne na žalobcovi, aby svoje tvrdenie o nepriaznivých pomeroch sám preukázal, na čo slúži, okrem iných, aj tlačivo, ktoré mu krajský súd doručil. Keďže žalobca nevyplnil riadne tlačivo (ktoré malo dokladovať jeho pomery na účely oslobodenia od súdnych poplatkov v zmysle § 138 ods. 1 a 2 OSP) a nepreukázal svoje tvrdenia o nepriaznivej finančnej situácii, krajský súd, logicky, nemohol priznať žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov.

Občiansky súdny poriadok na rozdiel od zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) neobsahuje osobitnú úpravu čestného vyhlásenia. Najvyšší súd ho vyhodnotil v súlade s § 125 a § 132 OSP a dospel k záveru, že nie je možné mať na jeho základe za preukázané skutočnosti v ňom tvrdené. Najmä, čestné vyhlásenie predložené žalobcom opäť len obsahuje tvrdenia uvedené v jeho predchádzajúcich podaniach bez toho, aby žalobca prejavil akúkoľvek snahu o ich preukázanie. V danej veci napríklad bolo možné minimálne doručiť súdu žiadosti adresované príslušným orgánom (daňové

úradu, orgány činné v trestnom konaní, obchodný register a i.), o ktorých uvádza, že na ne nebolo zo strany adresátov reagované. Rovnako tak nemožno ako argument pre oslobodenie od súdnych poplatkov zohľadniť tvrdenie nesplnenia si zákonnej povinnosti podať daňové priznanie. Je navyše len ťažko uveriteľné, že podnikateľský subjekt nemá vedené účtovníctvo tak, aby v prípade nepredvídateľnej udalosti nemal k dispozícii aspoň kópie podkladov (faktúry, hlásenia, priznania a i.). Následne nemožno prihliadať na počet súdnych konaní, ktorých sú účastníkmi právnické osoby personálne prepojené s p. C. E.. Najvyšší súd súhlasí s názorom krajského súdu vysloveným v odôvodnení napadnutého uznesenia, že pre rozhodnutie o žiadosti žalobcu nie sú podstatné majetkové pomery iných subjektov, ale majetkové pomery žalobcu. Odvolací súd zdôrazňuje, že účastníkom „desiatok (až stovák) súdnych konaní“, na ktoré poukazuje žalobca, nie je jedna fyzická osoba, Mikuláš Váreha, ale sú to rôzne, samostatné obchodné spoločnosti, z ktorých každá podniká vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť a vlastní samostatný majetok. Je preto irelevantné odvolávať sa zo strany žalobcu na súdne konania (a poplatkovú povinnosť s nimi spojenú), v ktorých sú účastníkmi konania iné právnické osoby, a nie osoba žalobcu.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 219 ods. 1 OSP potvrdil, pretože krajský súd vo veci rozhodol vecne správne a v súlade so zákonom a jeho postup pri rozhodovaní o návrhu žalobcu na oslobodenie od súdnych poplatkov rešpektoval a chránil práva žalobcu na spravodlivý súdny proces.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.